

Сава Сивриев
ЗА СТАТИЯТА НА ДИМИТЪР ДИМОВ
„ПОДСЪЗНАТЕЛНОТО В ХУДОЖЕСТВЕННОТО
ТВОРЧЕСТВО“

Коментарът на ранната статия „Подсъзнателното в художественото творчество“¹ би могъл да е полезен при тълкуването на книгите на Димитър Димов поради това, че тя дава представа, какво и как е занимавало неговия ум в тези години.

Интересът в тази работа е към душата: чрез какво да бъде позната тя и що е душата на художника. За Димитър Димов познанието на душата на художника е възможно чрез подсъзнателното, „в ядрата на което лежи нашето същинско „аз“, незамаскирано от думите и действията“².

Душевното преживяване и душевното време стават материал за българската литература като програмна идея и в художествената практика на Иван Вазов от 80-те години на XIX век („Италия“, „Гусла“, „Поля и гори“).

Кръгът „Мисъл“ прави от тази идея в културата норма, според модерните научни представи от края на века.

Окончателното решение на въпроса: дали животът на тялото, или животът на душата да е материал за поезията (доколкото поезията като монологичен тип изказване е подходяща за това), е след 1903 година. Тогава излизат „Избрани стихотворения“ (1903) на Кирил Христов – с известния предговор на Иван Вазов и „Стихотворения“ (1904) на Пейо Яворов – също с известния предговор на Пенчо Славейков. Шумната лирика на Кирил Христов е изтласкана във фонда на прекрасното от литературната история, а животът на душата, който се чете в лири-

¹ Статията се публикува в сп. Ученически подем, 1928, № 4. Димитър Димов е на 19 години, ученик или завършващ Първа мъжка гимназия в София.

² Димов, Д. Подсъзнателното в художественото творчество. // Ученически подем, 1928, № 2, с. 46.